

NEWS ØRESUNDS FASTIGHETSINTERVJU:

DANSKA C.F. MØLLER ARCHITECTS VILL ÖPPNA KONTOR I SYDSVERIGE

Reportage: **JENNY ANDERSSON**

Den danska arkitekten Lone Wiggers deltog i tävlingen om att rita Öresundsbron. C.F. Møller tog inte hem vinsten, men det blev ändå startskottet för en lång rad uppdrag i Sverige. 2008 förvärvade bolaget en svensk arkitektbyrå i Stockholm och nästa år vill de öppna ett nytt kontor i Malmö eller Lund.

Lone Wiggers var med och startade upp den jylländska arkitektbyrån C.F. Møllers Köpenhamnsavdelning på 1990-talet. Sverige fanns ännu inte med på kartan, men när planeringen för Öresundsbron blev mer konkret och tävlingen om att rita bron utlystes kontaktades C.F. Møller av en engelsk arkitektbyrå som ville ha en skandinavisk samarbetspartner med i sitt tävlingsbidrag. Syftet var att säkra en skandinavisk känsla i formgivningen. Lone Wiggers fick sitta på det engelska kontoret i London under tio veckor och rita på broförslaget. Uppdraget att designa bron gick till en annan arkitektbyrå, men hon hade lärt sig mycket under arbetets gång.

– Det var en spännande uppgift att försöka identifiera ett arkitektoniskt DNA för Skandinavien. Hur ser saker egentligen skandinaviska ut? Det handlar ofta om enkelhet, do more with less. En estetik som är lite nedskalad, inte så ikonisk och skrikig utan mer pragmatisk, funktionell och säker. Enkla, vackra linjer och få material, säger hon.

Lone Wiggers lärde sig även mer om svenska regler och förhållanden och när Öresundsbron väl var på plats hade C.F. Møller fått upp ögonen för den svenska marknaden.

– Vi gjorde en försiktig strategi där vi var lite över i Sverige, men sedan blev vi inbjudna till en tävling av ett svenskt bolag som hade köpt mark i Hyllie, och vi vann. Vi ritade Malmö Tower som var ett 218 meter högt torn och fick gigantiskt omtalande i pressen, säger hon.

C.F. Møller fick mersmak på Sverige och 2008 förvärvade de Berg Arkitekter i Stockholm.

– Det som är svårt är att integrera en ny kultur och förstå den kultur man har köpt och samtidigt få en hög arkitektonisk kvalitet, säger Lone Wiggers.

Hon ser skillnader på danska och svenska arkitekter och har en teori om att det svenska miljonprogrammet har påverkat det. Alla svenskar skulle bo bra och den industrialiserade byggtekniken hamnade i centrum vilket har lett till en arkitektur driven av entreprenadföretagen, menar hon.

– De gör det så bra och tar över styrningen av svenska byggen. Det betyder att arkitekturen inte blir lika prioriterad för att säga det lite hårt. De stora entreprenadbolagen har en stor marknadsandel och är en maktfaktor i Sverige.

Gapet, som har uppstått när arkitekturen inte har prioriterats lika högt, har de danska arkitekterna utnyttjat, liksom att EU:s upphandlingsregler har öppnat upp fler möjligheter i andra länder, menar hon.

– Det var enkelt med språket och kulturen, och så var lönerna ungefär detsamma. Vi förlorade inte pengar på att arbeta för svenska kunder.

Hon upplever att det har gått så bra för danska arkitekter i svenska tävlingar att det ibland har uppstått irritation, att ”nu vann en dansk igen”.

”Först nu efter 10 år är vi mogna att komplettera vår verksamhet i Stockholm med ytterligare ett kontor, då vi har ett tillräckligt starkt varumärke, uppdrag och intresse för att etablera oss.”

C.F. Møllers närvaro i Sverige är långsiktig. Nu har bolaget planer på att öppna ett kontor i Sydsverige under nästa år.

– Vi har planer på att bli en långsiktig partner på den svenska västkusten och Skåne. Först nu efter 10 år är vi mogna att komplettera vår verksamhet i Stockholm med ytterligare ett kontor, då vi har ett tillräckligt starkt varumärke, uppdrag och intresse för att etablera oss.

Bolaget har vunnit flera tävlingar i Sydsverige, bland annat utformningen av Lund C. Med den geografiska placeringen hoppas man också att kunna arbeta mer på tvärs mellan Malmö och Köpenhamn.

– Vi ska ha några fler uppdrag igång innan vi

FOTO: NEWS ØRESUND

AKUT- OCH INFEKTIONSKLINIKEN *i Malmö som C.F. Møller Architects har ritat.*

anställer, kontoret ska växa i lugn och ro. På en bra och hållbar avdelning ska det vara 30 personer annars blir det för litet, men det kommer att ta några år, säger Lone Wiggers.

De danska arkitekternas närvaro i Sverige har även handlat om att konkurrensen i Danmark har varit så hög att de har pressats ut, menar Lone Wiggers. Att finnas på flera marknader kan vara en form av riskspridning om konjunkturen går ner, liksom att vara inriktade mot uppdrag för både offentliga och privata kunder. För C.F. Møller har det varit en fördel att kunna använda de olika kontorens referensprojekt mellan länderna. Bland annat har Akut- och infektionskliniken i Malmö ritats på byråns kontor i Aarhus som är specialiserat på just sjukhusbyggen.

”Vi har en intern skola med kunskapsdelning mellan svenska och danska arkitekter.”

En annan fördel med att ha verksamhet i båda länderna är det kunskapsutbyte som kan ske mellan kontoren, menar Lone Wiggers. Det är bland annat vanligare att bygga i trä i Sverige än i Danmark, något som hon tillsammans med några kollegor försöker ändra på.

– Vi har en intern skola med kunskapsdelning mellan svenska och danska arkitekter. Jag och ett par danska kollegor har gjort en liten grupp som reser runt och berättar för danskar varför vi ska bygga mer i trä. Det är en viktig omställning bland annat utifrån ett klimatperspektiv, men det är en lång resa. Betongindustrin strider emot med näbbar och klor, även om de har så stor andel av marknaden, säger hon.

Ett annat exempel är att deras svenska partner i byrån har fört upp jämställdhet på agendan.

– Det är en större diskussion i Sverige och på så sätt har vi fått en energiinjektion i de frågorna och arbetar strategiskt med det, säger hon.

En annan skillnad mellan Danmark och Sverige är att den danska arkitektutbildningen är en del av konstutbildningarna medan den svenska tillhör de tekniska utbildningarna.

– När vi får in nyexaminerade medarbetare på arkitektbyrån så ska vi faktiskt lära dem mycket från scratch och det går några år innan man kan koppla ihop det konstnärliga och det praktiska. Men en bra konstnärlig ballast är att något man ska leva av hela livet, det praktiska kan man alltid lära sig, säger hon.

På Holmen i Köpenhamn är kontoret avskalat vitt och mötesrummen har glasväggar ut mot matsalen I entrén rullar bilder av aktuella projekt på en skärm och Lone Wiggers visar stolt upp storprojekt som Slussen, Biomedicum vid Karolinska institutet och Värtaterminalen i Sverige. Den svenska etableringen tog fart med höghuset i Hyllie. I början av nästa år förväntas huset, som nu kallas The Point, stå färdigt, men resan blev inte riktigt som förväntat. När C.F. Møller hade vunnit tävlingen gjorde de ett gediget arbete för att analysera platsen och bli, som Lone Wiggers uttrycker det, enormt kunniga på höga hus. Sen kom finanskrisen.

– 2007 blev tornet framskjutet. Efter ett halvår säger beställaren att de vill fortsätta, men att huset ska bli hälften så högt.

C.F. Møllers roll i projektet förändrades också.

– Vi har gjort grunden, men bolaget valde att ta projektet vidare hela vägen med en entreprenör. Det är vi givetvis besvikna över, att vi inte fick lov att göra det. Det man kan se idag är att fasaderna är ganska trogna mot det vi har ritat. Men vi har inte kunnat göra vårt arkitektarbete så vi vet inte hur det ser ut inne i huset, säger Lone Wiggers. ■

LONE WIGGERS

AKTUELLT:
partner och arkitekt C.F. Møller Architects, leder tillsammans med partner och arkitekt Mads Mandrup Hansen bolagets avdelning i Köpenhamn

TIDIGARE:
arkitektstudier vid Ecole de Beaux Arts i Paris, utbildad arkitekt vid Aarhus Arkitektskole, anställd i Project Design Partnership i London samt på Anna Maria Indrio Arkitekter aps innan anställningen hos C.F. Møller Architects 1991. Partner sedan 1997 och ansvarig för bland annat hållbarhet.

C.F. MØLLER ARCHITECTS

Arkitektbyrå med kontor i Aarhus (huvudkontor), Köpenhamn, Aalborg, Oslo, Stockholm, Berlin och London. Byrån grundades 1924 i Danmark och har i dagsläget runt 300 anställda. C.F. Møller förvärvade 2008 Berg Arkitekter i Stockholm och håller för närvarande på att starta upp ett kontor även i Malmö. Byrån har bland annat ritat projekt som Mærsktornet i Köpenhamn, Akut- och infektionskliniken i Malmö och Biomedicum vid Karolinska Institutet i Stockholm.

LONE WIGGERS FRAMFÖR *en skärm som visar arkitektbyråns aktuella projekt, däribland Värtaterminalen i Stockholm.*

FOTO: NEWS ØRESUND

THE POINT I *Malmöstadsdelen Hyllie som C.F. Møller vann tävlingen om att utforma.*

FOTO: NEWS ØRESUND